

Begravningspastoral för Strövelstorps församling

Antagen av kyrkorådet 2021-04-14

Syfte

'Begravningspastoralen är en lokal överenskommelse om hur anställda och förtroendevalda i församlingen avser att arbeta med begravningsfrågorna. Texten ska vara fungerande och praktiskt användbar. Pastoralen är ett arbetsledningsinstrument för kyrkoherden och det åligger de anställda att följa de riktlinjer som läggs fast i begravningspastoralen. Den lokala begravningspastoralen bör ta upp det praktiska handhavandet.'

(Ur 'Begravningen – ett brev från Svenska kyrkans biskopar')

Inledning

I begravningsgudstjänsten tar församlingen och de sörjande avsked och överlämnar den som har dött åt Guds kärlek och barmhärtighet. Kyrkan tror och bekänner att Jesus Kristus genom sin död har burit människans död och genom sin uppståndelse segrat över döden och öppnat vägen till det eviga livet. Vid begravningen kommer såväl sorgen och dödens allvar som hoppet och uppståndelsens ljus till uttryck. Den blir samtidigt en påminnelse för de närvarande att själva besinna sig inför livets frågor och dödens allvar. Den dubbelhet av död och liv, mörker och ljus som finns i varje människas liv och i korsets evangelium sätter således sin prägel på begravningen, men sorgen och döden får ny och annorlunda karaktär, när den bärs upp av uppståndelsens och den himmelska lovsångens ton.

(ur Kyrkoordningen, Inledning till kapitel 24 'Begravning')

Det är kyrkans uppgift att genom det pastoral handlandet i begravningens sammanhang, gestalta tron på uppståndelsen från de döda genom Jesus Kristus - i möte med dem som förlorat en närstående, i begravningsgudstjänst, vid gravsättning och i uppföljning. Begravningsgudstjänsten ingår i ett sammanhang som sträcker sig från dödsbädden till avskedet vid graven och vidare i uppföljning efteråt. Mycket av detta hör själavården och det pastoral handlandet till och måste därför präglas av frihet under ansvar.

Det pastoral handlandet i samband med dödsfall och begravningsgudstjänst är en viktig del av kyrkans själavård. Personalen i Strövelstorps församling ska visa omsorg om människor i dödens närhet och, så långt det är möjligt, respektera behov och förväntningar. Barn och vuxna har rätt till sin sorg och att vara med vid begravningsgudstjänsten. Syftet med begravningspastoralen är att möta närstående inför, under och efter begravningen så bra som möjligt.

Begravningspastoral för Strövelstorps församling rör det som för ett dödsbo efter en avliden som tillhörde Svenska kyrkan, hör till begravningen i vid mening (*Kyrkoordningen, kapitel 24, 1§*). Alla medarbetare som på olika sätt kommer i kontakt med en begravning, från dödsfall till gravsättning, berörs av begravningspastoralen. Kyrkoherden ansvarar för att pastoralen är känd och att dess handlingsplan följs.

I *Riktlinjer för begravningsverksamheten* finns sådant som rör begravningsverksamheten, vilken omfattar alla som vid dödsfallet är folkbokförda inom församlingen, oavsett relation till Svenska

kyrkan, samt andra än folkbokförda inom församlingen som ändå bereds gravplats på församlingens begravningsplatser.

Handlingsplan

Allt bemötande av närstående omkring en begravning, ska präglas av ett diakonalt förhållningssätt från medarbetarna i Strövelstorps församling.

Inför begravningen

När närstående tar kontakt med församlingen, ofta via en begravningsbyrå, för att boka tid för begravningsgudstjänst, ska det vara lätt att komma i kontakt med församlingsexpeditionen. Begravningsbyråerna ska ha tillgång till telefonnummer där expeditionen kan nås även utanför öppettiderna. Expeditionen har schema för begravningstider samt för vilken präst, musiker och vaktmästare som är i tjänst.

Tid och plats för begravningen planeras i samråd mellan begravningsbyrå och församling.

Begravningen bokas via expeditionen senast fem dagar i förväg.

Begravningsgudstjänst med stoft ska ske inom en månad efter dödsfallet.

Jordbegravning bokas till begravningstid på förmiddagen, för att säkra att tillräcklig tid finns för återfyllande av grav.

Tid och plats för själaringning och tacksägelse bestäms i samråd mellan sorgehuset och församlingen.

Begravningsbyrån meddelar närstående om att själaringning sker på vardagar kl 11.00, varefter lämplig dag (oftast nästföljande vardag) och kyrka bokas. Vid själaringning är kyrkan öppen, klockorna ringer under 15 minuter och möjlighet till ljusständning finns.

Tacksägelse sker i söndagens gudstjänster. Under förbönen nämns den avlidne vid namn, ett förbönsljus tänds av anhöriga eller kyrkvärd och klockorna ringer.

När dag bestämts för tacksägelse, skickas ett kort ut från expeditionen till de anhöriga.

Begravningsprästen kontaktar de närstående så snart som möjligt efter bokad begravning för att komma överens om tid och plats för begravningssamtal. Samtalet får gärna äga rum i hemmet och är en möjlighet för närstående att berätta om den de sörjer samt förbereda begravningsgudstjänsten. Det kan vara en viktig del i bearbetningen av sorgen att som anhörig delta aktivt i förberedelserna och genomförandet av begravningsgudstjänsten t ex genom att välja psalmer, böner och musik, att smycka och bära kistan och att planera för en eventuell minnesstund efter gudstjänsten.

Vid behov och t ex i samband med speciella musikönskemål, ansvarar kyrkomusikern för kontakten med de anhöriga rörande detta.

Möjligheten att se den som är död, kan vara en viktig del av sorgebearbetningen. Begravningspräst och begravningsbyrå upplyser de anhöriga om att möjligheten finns och att präst kan finnas med om de anhöriga önskar. En sådan bisättningsstund kan ordnas antingen fristående eller i anslutning till begravningsgudstjänsten.

Begravningsprästen är huvudansvarig för begravningsgudstjänstens utformning och genomförande. Psalmer och musik bestäms efter samråd med präst och kyrkomusiker. För frågor som rör solister och eventuellt ackompanjemang av dessa, ansvarar kyrkomusikern. Levande musik har en viktig plats i gudstjänsten. Om, trots det, inspelad musik efterfrågas, krävs att gällande regler efterföljs så att endast köpta musikfiler eller musik från cd-skivor spelas upp. I Strövelstorps kyrka finns tekniska möjligheter att spela upp inspelad musik (ej CD) medan det i Ausås och Starby kyrka inte finns någon inkoppling till församlingens ljudsystem utan kräver att begravningsbyrå eller anhöriga

tar med sig utrustning och ansvarar. Strömmad musik från exempelvis Spotify får inte användas av upphovsrättsliga skäl.

I Strövelstorps församling följs den gamla tradition som innebär att kistan placeras i kyrkorummet med den avlidnes fötter mot altaret i öster, uppståndelsens vädersträck.

Begravningsgudstjänsten

Begravningsgudstjänsten följer Kyrkohandbok för Svenska kyrkan och vänder sig till alla som vill ta avsked, oavsett ålder. Barn har rätt till sin sorg och har en självklar plats i begravningsgudstjänsten. I samtal med närstående lyfter begravningsprästen fram detta. Kyrkans medarbetare lyssnar gärna till barnens frågor, kan ordna speciell visning av kyrkorummet och annat som barnen konkret vill ta del av.

En begravningsgudstjänst är alltid en offentlig gudstjänst. De anhöriga kan kommunicera utåt att de önskar att begravningen hålls i kretsen av de närmaste.

I samband med corona-pandemin har det blivit vanligare med önskemål om att livestreama begravningsgudstjänster så att fler än de som kan finnas i kyrkorummet kan vara med. Församlingen räknar med att detta kan bli allt mera förekommande framöver, även efter pandemin. Församlingen har inte tillräcklig utrustning eller personalresurser just nu för att filma och streama begravningar men anhöriga får gärna själva ordna med det.

Före själva gudstjänsten kan de anhöriga välja att sätta sig i 'anhörigbänken' längst fram i kyrkan för att få en stunds stillhet och inte möta övriga begravningsgäster förrän efteråt. Det går också bra för de anhöriga att på gammalt sätt vänta med att gå in i kyrkan tills klockorna ringer.

Vid avskedstagandet finns möjlighet i Ausås och Strövelstorps kyrkor att placera kistan antingen så, att man går runt om den, eller så, att man går fram till kistan och kan stå med ryggen till församlingen om man vill undgå att känna andras blickar på sig när man tar avsked. I Starby kyrka finns inte utrymme att gå runt kistan.

Vid kremation avslutas gudstjänsten i kyrkan och vid jordbegravning på kyrkogården i samband med gravsättningen. Närstående kan, i samråd med begravningsbyrån, bära kistan.

En minnesstund efter begravningen kan också vara till hjälp i bearbetningen av sorgen. Ausås och Strövelstorps församlingshem kan lånas gratis för minnesstund. Begravningsprästen deltar i minnesstunden om närstående önskar det och har tillfrågat prästen i förväg.

Efter begravningen

Kyrkvaktmästare är med vid urnnedsättning och, om anhöriga önskar, kan även präst medverka. Möjlighet erbjuds alltid att träffas i kyrkan och att tända ljus. De närstående ges möjlighet att bära och sänka urnan. Kyrkklockorna ringer när urnan sänks i graven, om de anhöriga önskar.

Anhöriga bjuds in till gudstjänster under Allhelgonahelgen. I Starby brukar antalet begravningar vara mycket få och gudstjänsten på Alla helgons dag kan därför firas med funktionen för minnesgudstjänst när det behövs. Minnesgudstjänst firas på Alla själars dag i Ausås eller Strövelstorps kyrka, alternativt i båda kyrkorna, beroende på hur många begravningsgudstjänster som ägt rum under året.

Prästerna ansvarar för vidare kontakt med närstående efter begravningsgudstjänsten, när behov finns. Anhöriga kan också höra av sig till präst vid behov av samtal.

Då församlingen har relativt få dödsfall årligen, finns inte tillräckligt underlag för att bjuda in till Leva vidare – eller Leva med sorg-grupper. Om anhöriga söker efter ett sådant sammanhang, kan församlingen erbjuda enskilda samtal eller vara behjälplig att hitta en grupp i någon närliggande församling.

Uppföljning

De församlingsmedarbetare som möter människor i sorg, ska ges möjlighet till fortbildning inom detta område. Berörd personal samtalar också regelbundet med varandra och med arbetsledare om begravningspastoralens innehåll och relevans.

Kyrkorådet ansvarar för översyn av begravningspastoralen, minst en gång per mandatperiod.